

Kunst en wetenschap verenigd in boek over Akzo Nobel kunstcollectie

Frederike Huygen

Proof of Principle, Akzo Nobel Art Foundation

Dat het verband tussen kunst en wetenschap wordt gelegd is niet verwonderlijk voor een bedrijf dat zich bezighoudt met chemie. De medicijnen, verven en kunststoffen van Akzo Nobel hebben alles te maken met zorg, kwaliteit, onderzoek, processen, reacties, innovatie, experimenteren, zoeken en vinden. Diezelfde eigenschappen, terug te vinden in beide domeinen, vormen de legitimatie voor het aankopen van een collectie moderne kunst en gelden zeker voor het lijvige boek dat aan deze collectie is gewijd.

Het is een mooi, rustig en uitgewogen boek geworden dat vooral recht doet aan de 220 afgebeelde kunstwerken en die voor zichzelf laat spreken. Dat het hier geen protserig koffietafelboek betreft is direct te zien aan het lichtblauwe linnen omslag waar de titel in blindpreeg op staat: Proof of Principle.

Dat lichtblauw verwijst naar de Akzokleur, maar heel indirect. Het verwijst naar de kleur van de oneindige lucht. Maar deze kleur geeft ook de associatie met iets fragiels, misschien de kwetsbaarheid van de kunst. Proof of Principle betekent: het bewijs dat iets waar is en het kan zowel slaan op een wetenschappelijke wet als op een idee.

De collectie, aldus Hester Alberdingk Thijm, directeur van de Akzo Nobel Art Foundation en samensteller van dit boek, kan immers opgevat worden als een verzameling ideeën. Samen met vormgever Katrien van der Eerden schotelt zij ons een visuele ontdekkingsreis voor waarin de thema's binnen de verzameling losjes in elkaar overgaan. Van abstractie naar lichamelijkeheid, bloemen, mensen, interieurs, landschappen, exterieurs, sculpturen en ruimtelijke werken in het bedrijf zelf.

Opvallend aan deze collectie is de ruime blik, in de breedte en in de diepte. Die onbeperkte diversiteit spat als het ware van de pagina's: rustige, contemplatieve abstracten zoals die van Steven Aalders, harig-vlezige reuzenpaddenstoelen van Keith Edmier, bloemen en figuren van Bas Meerman, tekeningen van Rosemarie Trockel, zelfportretten in alle technieken van Wouter van Riessen, foto's van Axel Hütte en glazen objecten van Maria Roosen.

Akzo volgt de internationale ontwikkelingen in de kunst, koopt vooral van jonge, veelbelovende talenten, maar houdt zich aan bepaalde conventies. Installaties, video en performances, kunstvormen die volgens Martijn van Nieuwenhuijzen, verbonden aan het Stedelijk Museum Bureau Amsterdam, hoogst actueel zijn, komen alleen voor als dit binnen de context van het bedrijf past. In zijn essay lijkt de impliciete kritiek te zijn dat Akzo mee moet gaan in deze actie-achtige vormen van kunst.

In dit boek lijkt het beeldverhaal heel vanzelfsprekend, maar er ligt een eindeloos geduld en denken onder om alles optimaal tot zijn recht te laten komen. Het formaat van de pagina's en dat van de reproducties is zeer zorgvuldig in evenwicht en geeft een goede indruk van de werken. Soms is er een witpagina en enkele werken zien we als uitklapper. Bij schilderijen met veel verf

of borduurwerk is steeds ook een detail afgebeeld zodat de tactiliteit zichtbaar wordt gemaakt. Druk en lithografie zijn per afbeelding waar nodig bijgesteld, soms voorzien van extra zilver of goud, of van een speciale hoogglans. Ook hier dus het samengaan van kunst en wetenschap: in de vormgeving en in het drukken (Rosbeek).

Knap is dat het naast elkaar plaatsen van de werken en het ritme van het kijken nergens ontaardt in flauwe associaties of kinderachtig beeldrijm. De bijschriften zijn in zilver gedrukt, zodat ze zo min mogelijk opvallen, en bewust kort gehouden om de aandacht niet af te leiden van het beeld. Achterin het boek zijn, zwartwit en klein formaat, op bescheiden wijze een aantal kunstenaarsportretten opgenomen (Evelien Renaud) en kunnen we de hele collectie in het klein en met alle gegevens, nog even als een film voorbij zien komen.

De hoofdtekst licht de collectie toe en naast het essay van Van Nieuwenhuijzen, zoekt schrijver Dirk van Weelden naar de overeenkomsten tussen kunst en wetenschap. Hij vindt die in een zekere onwereldse positie waarin kunstenaar en wetenschapper in vrijheid, vanuit hun plaats als relatieve buitenstaander, op grond van intuïtie, toeval en individualisme onze verhouding tot de wereld én ons zelfbeeld veranderen. Het kijken met andere ogen.

Het kijken en het ervaren is natuurlijk bij uitstek een eigenschap van beeldende kunst, het is de chemie ervan. Als dat niet in levende lijve kan, zoals hier, benadert een boek die ervaring het beste. Hoewel Van Weelden van mening lijkt te zijn dat zowel de wetenschap als de kunst aan ontzag en aura hebben ingeboet en populariteit dezer dagen het hele kunstdebat beheerst, is dit nog maar de vraag. Deze collectie vormt in zekere zin *proof of principle* van het tegendeel. Het is bijvoorbeeld een verademing om weer eens abstracte schilderijen te zien, autonome werken die juist geheel buiten alle modieuze tendensen om ontstaan.

De Akzokunst is er in de eerste plaats voor het bedrijf: de gebouwen en de medewerkers. Haar bereik is beperkt en het is geen museum. Toch verenigt ze die onwereldse positie met een hele concrete missie: het bepleiten van het bestaansrecht van kunst, er letterlijk ruimte voor creëren en te laten zien dat er buiten commercie, materialisme en populisme ook nog andere waarden bestaan. Niet voor niets sieren de woorden van Braque een van de leeslinten in dit boek: 'everything that is important in art is beyond words.'